

PRESSEMEDDELELSE fra EU's Narkotika-agentur i Lissabon

NYE STOFFER: VANSKELIGT AT RAMME "ET MÅL I BEVÆGELSE"

Innovation og avanceret markedsføring er en udfordring for narkotikapolitikkerne, udtaler EMCDDA

(5.11.2009, LISSABON **MÅ IKKE UDSENDES FØR 10:00 CET (Bruxelles)**) Europa står over for et tiltagende komplekst og flyvsk marked for syntetiske stoffer, siger **Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug (EONN)**. Leverandørerne er nu "yderst innovative" med hensyn til fremstillingsprocesser, produktudbud og markedsføring og viser samtidigt evne til hurtigt at tilpasse sig kontrolforanstaltninger. Den "stadig mere sofistikerede" markedsføring af lovlige alternativer til illegale stoffer (såkaldte "legal highs") er ligeledes en foruroligende udvikling. Vanskelighederne ved at ramme "et mål i bevægelse" er beskrevet i **Årsberetning 2009: narkotikaisituationen i Europa**, som udsendes af **EONN** i Bruxelles i dag.

EU's system for tidlig varsling — mulighed for bedre opsporing af nye stoffer

Europa gør fremskridt med hensyn til at opspore nye stoffer, der fremkommer på det ulovlige narkotikamarked, takket være **EU's system for tidlig varsling** ('early-warning system'), der blev etableret som en hurtig reaktionsmekanisme i 1997 ⁽¹⁾. Over 90 stoffer er hidtil blevet sporet via denne kanal. I 2008 indberettede **EU-medlemsstaterne** 13 nye psykoaktive stoffer til **EONN** og **Europol** via systemet ⁽²⁾. Heraf var 11 nye syntetiske stoffer, og to var planter (kratom og kava). For første gang var et syntetisk cannabinoid, JWH-018, blandt de indberettede stoffer. Dette frembringer ved rygning virkninger, som er lig virkningen af cannabis (se "Spice" nedenfor). I dag offentliggør **EONN** en online "narkotikaprofil" for syntetiske cannabinoider ⁽³⁾.

"Fremkomsten af syntetiske cannabinoider er seneste skud på stammen af 'designer drugs'", hedder det i beretningen — lige fra fentanylbaserede stoffer (1980'erne) over phenethylaminer (slutningen af 1980'erne) og tryptaminer (1990'erne) til derivater af piperaziner og cathinon (det nye årtusinde). Det er også værd at bemærke, at af de stoffer, der blev anmeldt i 2008, var der færre end de foregående år, der tilhørte hovedgrupperne blandt kemikalierne (phenethylaminer, tryptaminer, piperaziner). Seks af de 13 var derivater af cathinon, et psykoaktivt stof, der findes i khat.

Overvågning af internettet — EONN undersøger onlinemarkedet for narkotika

Internettet er nu en betydelig markedsplads for psykoaktive stoffer, der giver detailhandlerne mulighed for at tilbyde alternativer til kontrollerede stoffer til et bredt publikum. I dette års beretning er der sat fokus på den stadig mere avancerede onlinemarkedsføring af disse "lovlige alternativer", da leverandørerne forsøger at omgå kontrol.

Overvågningen af internettet "får større og større betydning for påvisningen af nye tendenser i stofbruget", hedder det i beretningen. I 2009 undersøgte **EONN** 115 onlinebutikker i 17 europæiske lande. Størstedelen af onlineforhandlerne havde hjemsted i **Det Forenede Kongerige** (37 %), **Tyskland** (15 %), **Nederlandene** (14 %) og **Rumænien** (7 %).

Den brede vifte af stoffer, der fremkommer på onlinemarkedet, spænder fra stoffer, der traditionelt bruges i nogle dele af verden, til kemikalier syntetiseret i laboratorier og uafprøvet på mennesker. Blandt de nye produkter, der udbydes i 2009, er "partypiller" med lovlige alternativer til det nye kontrollerede stof BZP ⁽⁴⁾. Andre nyskabelser på onlinemarkedet omfatter udvikling af særskilte mærker og appellerende emballage, et godt eksempel herpå er "Spice".

Er "Spice" en forsmag på fremtiden?

Produkter, der markedsføres under mærket "Spice" og ofte sælges som røgelse, er blevet overvåget via systemet for tidlig varsling siden begyndelsen af 2008. Ifølge oplysninger på emballagen er disse angiveligt en blanding af plantematerialer (så mange som 14 ingredienser) ⁽⁵⁾. Nylige test har imidlertid vist, at nogle partier også indeholder syntetiske cannabinoider. Indtil oktober 2009 var JWH-018 og otte andre syntetiske cannabinoider blevet påvist i "Spice"-produkter i Europa. Disse ingredienser fremgår ikke af produktinformationen og kan derfor uforvarende indtages.

EONN påviser, at næsten halvdelen (48 %) af de 115 onlineforhandlere udbød "Spice" i 2009. Mens disse var fordelt på 14 europæiske lande, fandtes det største antal i **Det Forenede Kongerige** (42 %) og et stort antal i **Rumænien** (15 %), **Irland** (7 %) og **Letland** (7 %). "Spice" kunne ligeledes købes i "head shops" eller "smart shops" — butikker, der sælger "legal highs" — i mindst ni EU-medlemsstater (**Den Tjekkiske Republik, Tyskland, Letland, Litauen, Luxembourg, Østrig, Polen, Portugal, Det Forenede Kongerige**).

Bekymringerne over de syntetiske cannabinoider har medført, at en række lande har truffet lovgivningsmæssige foranstaltninger til at forbyde eller på anden måde kontrollere "Spice"-produkter eller relaterede forbindelser (**Tyskland, Estland, Frankrig, Litauen, Luxembourg, Østrig, Polen og Sverige**). Mindst 27 plantebaserede rygeblandinger er for nylig blevet markedsført online som alternativer til "Spice" under en række forskellige navne (f.eks. "Smoke", "Sence"). Den hurtige opdukken af erstatningsprodukter til "Spice" understreger markedets evne til at reagere hurtigt på forandringer i de psykoaktive stoffers retlige status.

I en kommentar i dag siger **EONN's direktør Wolfgang Götz**: "Forsøg på at omgå narkotikakontrol ved at markedsføre uregulerede erstatninger er ikke en ny foreteelse. Det nye er den lange række stoffer, der nu udforskes, den aggressive markedsføring af produkter, der forsættigt gives en misvisende etiket, den tiltagende brug af internettet samt hastigheden, hvormed markedet reagerer på kontrolforanstaltninger. Hvis "Spice" er en forsmag på fremtiden, skal Europa sørge for, at dets indsats er tilstrækkelig til at tackle denne stigende udfordring".

UDVIKLINGEN I ØVRIGT PÅ MARKEDET FOR SYNTETISKE STOFFER

Nylige ændringer på ecstasymarkedet

Ifølge dette års beretning indeholdt de fleste ecstasytabletter, der blev analyseret indtil 2007, typisk MDMA eller et andet ecstasylignende stof (f.eks. MDA, MDEA). Det fremgår imidlertid af nyere foreløbige data, at dette kan være ved at ændre sig i nogle EU-lande. F.eks. blev der i ca. halvdelen af de "ecstasy"-tabletter, der blev beslaglagt eller solgt i **Danmark** og **Nederlandene**, ikke fundet MDMA, men i stedet indeholdt tabletterne mCPP ⁽⁶⁾.

Ændringerne på ecstasymarkedet kan være resultatet af stadig mere vellykkede bestræbelser på at forhindre spredningen af prækursorer, dvs. de kontrollerede kemikalier, der anvendes ved fremstilling af ulovlige stoffer (se boks, kapitel 4). Knaphed på PMK, en væsentlig prækursor, der anvendes ved fremstilling af MDMA, kunne være én forklaring på de nylige ændringer i sammensætningen af ecstasy. Det er endnu ikke muligt at sige, om denne udvikling er midlertidig eller markerer et mere betydeligt skift på markedet. **EONN** og **Europol** vil fremlægge en fælles analyse af ecstasymarkedet i 2010.

Europa er fortsat det vigtigste produktionssted for ecstasy, hvor fremstillingen er koncentreret i **Nederlandene, Belgien** og i mindre grad i **Tyskland, Det Forenede Kongerige og Polen**. Omkring 13 millioner ecstasytabletter blev konfiskeret i Europa i 2007. Det anslås, at 10 millioner voksne europæere (15-64 år) har prøvet ecstasy på et eller andet tidspunkt i deres liv, og at ca. 2,5 millioner har brugt stoffet inden for de seneste 12 måneder. De fleste af brugerne er unge voksne (15-34 år) — omkring 7,5 millioner af dem har på et tidspunkt prøvet ecstasy, og ca. 2 millioner har brugt stoffet inden for de seneste 12 måneder. Tendenserne i ecstasybrugen er generelt stabile i Europa (se figur GPS-21, del i og ii).

Metamfetamin bevæger sig ind på nyt territorium

Metamfetamin har ikke hidtil gjort betydelige indhug i markedet for stimulanser i Vesteuropa, hvor kokain eller amfetamin stadig dominerer. Der er imidlertid visse tegn på, at metamfetamin er begyndt at bevæge sig ind på nyt territorium.

Traditionelt har brugen af metamfetamin i Europa været koncentreret i **Den Tjekkiske Republik**. Ifølge dette års beretning synes stoffet imidlertid at blive mere tilgængeligt i dele af Nordeuropa, f.eks. **Norge** og **Sverige**, hvor amfetamin traditionelt har været det foretrukne stimulerende stof. Markedsfaktorer og prækursorkemikalier synes igen at være vigtige i denne sammenhæng, idet produktionssteder ser ud til at være placeret i **Litauen**, hvis geografiske placering kan lette importen af metamfetamins prækursor BMK fra lande uden for EU.

Der blev rapporteret om ca. 4 500 beslaglæggelser af metamfetamin på i alt ca. 340 kg stof i Europa i 2007. **Norge** tegnede sig for langt de fleste beslaglæggelser (1 284) og den største mængde metamfetamin, der blev konfiskeret (167 kg). Den næststørste mængde metamfetamin, der blev beslaglagt i Europa (51 kg), var i **Sverige** (se tabel SZR 17 og SZR 18).

Metamfetaminproduktionen i Europa har traditionelt fundet sted i mindre køkkenlaboratorier i **Den Tjekkiske Republik**, hvor der fremstilles små mængder til sædvanligvis personligt eller lokalt forbrug (cirka 390 af disse laboratorier blev afsløret i 2007). **Europol** rapporterer imidlertid nu, at et mindre antal større produktionssteder er blevet afsløret og afviklet i andre dele af Europa, f.eks. **Tyskland** og **Nederlandene** ⁽⁷⁾.

Det hedder i dette års beretning, at "i betragtning af, hvor forholdsvis nemt det er at fremstille metamfetamin, og stoffets betydelige negative indvirkning på folkesundheden, er der ikke plads til at lade stå til". Et konkret tilfælde er **Slovakiet**, et land, hvor metamfetaminproblemerne er vokset betydeligt i de senere år. Omkring en fjerdedel (26 %) af de klienter, der kommer i behandling i **Slovakiet**, angiver nu metamfetamin som deres primære stof.

Som en kommentar til resultaterne i dette års beretning konkluderer **Wolfgang Götz**: "Den hastighed, hvormed narkotikamarkedet bevæger og udvikler sig, viser, hvordan globalisering og innovation er forbundet med en stigende udfordring for landene. De nuværende overvågningsstrategier og tiltag over for brugen af nye psykoaktive stoffer vil ligeledes skulle udvikles, hvis de skal holde trit med dette omskiftende fænomen".

Bemærkninger

Data anvendt i *Årsberetningen for 2009* vedrører 2007 eller det seneste år, for hvilket der foreligger data.

Figurer og tabeller nævnt i denne pressemeddelelse kan findes i 2009 Statistisk bulletin

<http://www.emcdda.europa.eu/stats09>

Information om og links til alle *Årsberetninger*, pressemeddelelser, tjenester og arrangementer kan findes på:

<http://www.emcdda.europa.eu/events/2009/annual-report>

Denne pressemeddelelse er i vidt omfang baseret på beretningens kommentardel og kapitel 8.

⁽¹⁾ For yderligere oplysninger se <http://www.emcdda.europa.eu/drug-situation/new-drugs> og <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index40105EN.html>

⁽²⁾ En fuldstændig liste over stoffer findes i bilag 2 til EONN's og Europols årsrapport for 2008 om gennemførelsen af Rådets afgørelse 2005/387/RIA <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index33227EN.html>

⁽³⁾ Narkotikaprofil for syntetiske cannabinoider — <http://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles>

⁽⁴⁾ Den 3. marts 2008 vedtog Rådet en afgørelse om definition af 1-benzylpiperazin (BZP) som et nyt psykoaktivt stof, der skal underlægges kontrolforanstaltninger og strafferetlige foranstaltninger i EU-medlemsstaterne.

Se <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index16783EN.html>

⁽⁵⁾ Se EONN's rapport om "Spice" på: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/thematic-papers>

⁽⁶⁾ mCPP er blevet overvåget via systemet for tidlig varsling siden 2004.

⁽⁷⁾ Se s. 20, EONN's og Europols rapport "Methamphetamine: a European Union perspective in the global context", <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index82068EN.html>

Se ligeledes <http://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles/methamphetamine>